

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
-AUTORITETI I KONKURRENCËS-
KOMISIONI I KONKURRENCËS

V E N D I M
Nr. 147, datë 23.06.2010

**“Për
hapjen e procedurës së hetimit të thelluar në tregun e shërbimit të ngarkim-
shkarkimit dhe depozitimit të gazit të lëngshëm”**

Komisioni i Konkurrencës me pjesëmarrjen e:

•	Lindita	MILO (LATI)	Kryetar
•	Servete	GRUDA	Anëtar
•	Koço	BROKA	Anëtar
•	Rezana	KONOMI	Anëtar

Në mbledhjen e tij të datës 23.06.2010, shqyrtoi çështjen me:

Objekt: Shqyrtimi i Raportit të hetimit paraprak “Në tregun e shërbimit të ngarkim – shkarkimit dhe depozitimit të gazit të lëngshëm”

Baza ligjore: Neni 24, shkronja d, neni 26 dhe neni 43, pika 1 të Ligjit Nr. 9121, datë 28.7.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, si dhe neni 12 i Rregullores “Për funksionimin e Autoritetit të Konkurrencës”.

Komisioni i Konkurrencës pas shqyrtimit të:

Raportit të hetimit paraprak “Në tregun e shërbimit të ngarkim – shkarkimit dhe depozitimit të gazit të lëngshëm” dhe relacionit të Sekretarit të Përgjithshëm të Autoritetit të Konkurrencës,

VËREN SE :

I. PROCEDURA E NDJEKUR

- 1- Sekretari i Përgjithshëm i Autoritetit të Konkurrencës, bazuar në nenin 42, të Ligjit Nr. 9121, datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, me anë të Vendimit Nr. 1, datë 17.02.2010, ka vendosur hapjen e procedurës së hetimit paraprak në tregun e shërbimit të ngarkim-shkarkimit dhe depozitimit të gazit të lëngshëm, për të parë nëse ka elementë të kufizimit të konkurrencës

- 2- Në bazë të nenit 35 dhe 36, të Ligjit Nr. 9121, dt 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës” dhe autorizimit të Komisionit të Konkurrencës Nr. 85, datë 17.02.2010 “Autorizim Inspektorësh”, grupi i punës gjatë periudhës së hetimit ka kryer inspektime në ndërmarrjet: “ROMANO PORT” SH.A, “PIA” SHA, “KALAJA” SH.A dhe “INTER GAZ” SH.A.
- 3- Hapësirat për ndërtimin e depozitave bregdetare të naftës, gazit dhe nënprodukteve të tyre, janë përcaktuar në zonën bregdetare të Porto – Romanos në Durrës dhe në zonën e Gjirit të Vlorës, me anë të Marrëveshjeve Koncesionare, përkatësisht nëpërmjet ligjit Nr.9298, datë 28.10.2004, “Për ratifikimin e Marrëveshjes së Koncesionit, të formës "BOT" (ndërtim, shfrytëzim, transferim), për ndërtimin dhe shfrytëzimin e pontilit të naftës, gazit dhe nënprodukteve të tyre në zonën bregdetare të Porto-Romanos, Durrës", i ndryshuar dhe ligjit Nr.9231, datë 13.05.2004, “Për ratifikimin e Marrëveshjes së Koncesionit të formës "BOO" për ndërtimin dhe shfrytëzimin e terminalit bregdetar, për depozitimin e naftës dhe të nënprodukteve të saj në gjirin e Vlorës", si dhe për ratifikimin e "Marrëveshjes së Koncesionit të formës "BOT", për ndërtimin dhe shfrytëzimin e infrastrukturës portuale në shërbim të terminalit bregdetar në Gjirin e Vlorës".

II. TREGU PËRKATËS

II.1. Tregu i Produktit/Shërbimit

- 4- Tregu përkatës është ngarkim - shkarkimi dhe depozitimi i gazit të lëngshëm(GLN) të importuar në rrugë detare respektivisht nëpërmjet portit “Vlora 1” dhe portit “Romano Port”. Procesi i ngarkimit dhe shkarkimit nuk mund të realizohet pa procesin e depozitimit të produktit në depozitat e lidhura me impiantin e ngarkim-shkarkimit. Të dy portet e mësipërme funksionojnë në bazë të marrëveshjeve koncesionare. Në portin “Vlora 1”, ofrimi i shërbimit të ngarkim-shkarkimit dhe depozitimit të GNL, bëhet nga ndërmarrja e cila ka marrë me koncesion portin “Vlora-1”, “PIA” SHA, e cila është e detyruar t’ua ofrojë këtë shërbim në bazë të tarifave përkatëse, duke i trajtuar operatorët në kushte të barabarta. Kjo pasi sipas nenit 3 të ligjit Nr. 9231 Dt. 13.5.2004 theksohet se terminali është ...”i hapur për të gjithë operatorët e kualifikuar...”. Gjithashtu neni 5 i këtij ligji thekson se koncesionari është i detyruar që të kryejë shërbimet e ngarkim-shkarkimit të produkteve të naftës dhe gazit të lëngshëm “...për çdo operator të licencuar kombëtar ose ndërkombëtar të interesuar ...”.
- 5- Shërbimi i ngarkim-shkarkimit dhe depozitimit në zonën e Porto Romanos kryhet në dy segmente, **të ndarë, por në funksion të njëri tjetrit:**
 - tregu i shërbimit të ngarkim-shkarkimit të ofruar nga infrastruktura portuale e Portit ‘Porto Romano’,

- tregu i shërbimit të depozitimit, i lidhur me impiantin e ngarkim-shkarkimit, i cili mund të ofrohet nga ndërmarrje të cilat kanë ndërtuar depozita në këtë zonë apo duke i marrë me qera.

Zëvendësueshmëria nga ana e ofertës

6- Në vitin 2009 pjesa dërrmuese e importit (99%), është realizuar në rrugë detare duke përdorur për shkarkim portin “Vlora-1” dhe portin “Porto Romano”, ndërsa për periudhën janar-maj 2010, importi në rrugë detare ka zënë 88.27% të tregut *ndërsa për periudhën janar-maj 2010 importi në rrugë të tjera ka zënë 11.73% të tregut dhe përbëhet kryesisht nga importi në rrugë hekurudhore.* Ngarkim-shkarkimi dhe depozitimi i gazit të lëngshëm nëpërmjet rrugëve të tjera (tokësore, hekurudhore) vlerësohet një shërbim jo i zëvendësueshëm për shkak të kostove të larta dhe teknologjisë së ndryshme të përdorur, e cila paraqet kufizime esenciale.

II.2 Tregu gjeografik

7- Tregu gjeografik përfshin territorin e portit “Vlora-1” në ish-uzinën e PVC në gjirin e Vlorës, si dhe territorin e portit “ROMANO PORT” në zonën e Porto Romanos, Durrës.

8- *Si konkluzion tregu përkatës i produktit, është tregu i shërbimit të ngarkimit – shkarkimit dhe depozitimit të gazit të lëngshëm në rrugë detare në zonën gjeografike të Gjirit të Vlorës dhe Porto Romanos.*

III.VLERËSIMI I POZITËS DOMINUESE

9- Në bazë të pikës 5, të nenit 3, të Ligjit Nr. 9121, datë 28. 07. 2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, pozitë dominuese është ajo pozitë e një ose më shumë ndërmarrjeve që i bën ato të jenë të afta të veprojnë, përsa i takon ofertës ose kërkesës” në mënyrë të pavarur nga pjesëmarrësit e tjerë në treg, si: konkurrentët, klientët ose konsumatorët.

10- Bazuar në vlerësimin e pozitës dominuese sipas nenit 8, të Ligjit Nr. 9121 datë 28. 07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, si dhe referuar pjesëve në tregun përkatës dhe barrierave që ekzistojnë në treg (ligjore dhe ekonomike), rezulton se:

- Ndërmarrja “PIA” Sh.a ka pozitë dominuese në tregun e shërbimit të ngarkim-shkarkimit dhe depozitimit të gazit të lëngshëm;
- Ndërmarrja “ROMANO PORT” SHA ka pozitë dominuese në tregun e shërbimit të ngarkim-shkarkimit të gazit të lëngshëm;
- Ndërmarrja “Inter Gaz” SHA, ka pozitë dominuese në tregun e shërbimit të depozitimit të gazit të lëngshëm në portin “Porto Romano”.

III.SHENJAT E KUFIZIMIT TE KONKURRENCËS

III.1.Lidhur me portin “Vlora-1”

- 11-Nga ispektimet e kryera në këtë port janë të ndërtuara dhe janë në funksionim dy depozita GLN me kapacitet 4 800 m³ që së bashku me rrjetin e tubacioneve formojnë sistemin e ngarkim-shkarkimit dhe depozitimit të GLN-së, përbëjnë një “lehtësi esenciale” (essential facility), për ushtrimin e kësaj veprimtarie, pasi:
- 12-Të dyja këto depozita sferike i janë dhënë me qira kompanisë “KALAJA” SHA në bazë të kontratës “Për shërbimin e depozitimit dhe trajtimit të produkteve të lëngshme”, të lidhur midis ndërmarrjes “LA PETROLIFERA ITALO ALBANESE” SHA dhe ndërmarrjes “KALAJA” SHA, si dhe Shtojca nr.1, datë 23.06.2009 dhe Lidhja “A”, datë 29.08.2008, bashkëngjitur saj.
- 13-Nëpërmjet kësaj marrëveshje, ndërmarrja “KALAJA” SHA është e vetmja ndërmarrje e cila ka të drejtën të shkarkojë dhe të depozitojë produktet e saj në depozitat në pronësi të “PIA” SHA.
- 14-Kjo sjellje e shoqërisë PIA ka kufizuar konkurrencën në tregun e ngarkim-shkarkimit dhe depozitimit të gazit të lëngshëm në Gjirin e Vlorës, duke krijuar rreziqet e abuzimit me pozitën dominuese nëpërmjet vendosjes së kufizimeve për hyrjen në tregun përkatës, duke rrezikuar nxjerrjen nga tregu të disa importuesve.
- 15-Gjithashtu ndërmarrja PIA ka kërkuar lidhjen e kontratave me kushte që palët kontraktuese të pranojnë detyrime shtesë siç është përshembull kërkesa për një garanci financiare prej 4 milionë euro, që mund të përbëjë abuzim me pozitën dominuese në kuptim të nenit 9, të Ligjit “Për mbrojtjen e konkurrencës”. Ndërkohë që PIA sh.a e ka marrë me koncension ndërtimin, zhvillimin dhe operimin e portit “Vlora 1” dhe në bazë të Marrëveshjes Koncensionare dhe nenit 5 të Marrëveshjes Koncensionare, PIA ka detyrimin e ofritit të shërbimit për të gjithë operatorët që importojnë gazin e lëngshëm.
- 16-Si përfundim nga vlerësimi i sjelljes së ndërmarrjes PIA sha në tregun e ngarkim-shkarkimit dhe depozitimit të GLN, kjo ndërmarrje, bazuar në nenin 9, pika 2, të ligjit 9121 datë 28.07.2003 “Për mbrojtjen e konkurrencës”, mund të ketë abuzuar me pozitën e saj dominuese në këtë treg, me anë të kushteve të vendosura për ofrimin e shërbimit.

III.2. Lidhur me portin “PORTO ROMANO”

- 17-Ky port i është marrë me koncesion nga ndërmarrja “Romano Port” sh.a, me anë të Ligjit nr.9298, datë 28.10.2004, “Për ratifikimin e Marrëveshjes së Koncesionit, të

formës "BOT" (ndërtim, shfrytëzim, transferim), për ndërtimin dhe shfrytëzimin e pontilit të naftës, gazit dhe nënprodukteve të tyre në zonën bregdetare të Porto-Romanos, Durrës", në funksion të depozitave bregdetare të ndërtuara në zonën bregdetare të Porto Romanos nga ndërmarrjet importuese të GLN.

18-Ndërmarrja "ROMANO PORT" sh.a tarifat e shërbimeve që ofron i ka të përcaktuara nga OSHA, gjithashtu kjo ndërmarrje ju ofron shërbim të gjithë operatorëve importues të GLN të cilët kanë mundësi depozitimi pranë këtij porti.

19-Ndërmarrja "ROMANO PORT" sha është e integruar vertikalisht me ndërmarrjen INTERGAZ SHA e cila ka edhe të vetmet depozita për shkarkimin e GLN-së në zonën e Porto Romanos. Duke pasur një kapacitet prej 10 000 m³ kjo ndërmarrje gjatë periudhës qershor 2009 - maj 2010 ka dhënë me qira kapacitetin e saj depozitues për ndërmarrjet e GLN-së që operojnë në këtë treg. Kontratat e qirasë të lidhura nga kjo ndërmarrje që zotëron të vetmet kapacitete depozituese të GLN-së që janë edhe e vetmja lehtësi esenciale në këtë port, vlerësohet se mund të paraqesin kufizime të konkurrencës për kushtet që ato vendosin për palët e treta.

Si konkluzion:

20-Bazuar në vlerësimin e pozitës dominuese sipas nenit 8 të Ligjit Nr. 9121 datë 28.07.2003 "Për mbrojtjen e konkurrencës", si dhe referuar pjesëve në tregun përkatës dhe barrierave që ekzistojnë në treg (ligjore dhe ekonomike), rezulton se:

- Ndërmarrja "PIA" sh.a ka pozitë dominuese në tregun e shërbimit të ngarkim-shkarkimit dhe depozitimit të gazit të lëngshëm
- Ndërmarrja Romano Port sh.a ka pozitë dominuese në tregun e shërbimit të ngarkim-shkarkimit të gazit të lëngshëm,
- Ndërmarrja "Inter Gaz" sh.a, ka pozitë dominuese në tregun e shërbimit të depozitimit të gazit të lëngshëm në portin "Porto Romano".

21-Nga vlerësimi i sjelljes së ndërmarrjeve (1)PIA sha në tregun e ngarkim-shkarkimit dhe depozitimit të GLN,(2) "Romano Port" sh.a në tregun e shërbimit të ngarkim-shkarkimit të gazit të lëngshëm dhe (3) "Inter Gaz" sh.a në tregun e shërbimit të depozitimit të gazit të lëngshëm, bazuar në nenin 9, pika 2, të Ligjit Nr. 9121, datë 28.07.2003 "Për mbrojtjen e konkurrencës", mund të kenë abuzuar me pozitën e tyre dominuese në tregjet përkatëse me anë të kushteve të vendosura për ofrimin e shërbimit.

PËR KËTO ARSYE:

Komisioni i Konkurrencës, në mbështetje të nenit 24, shkronja d) dhe nenit 43, pika 1, të Ligjit Nr .9121, datë 28.7.2003 "Për mbrojtjen e konkurrencës", si dhe në nenin 12 dhe

nenin 21, pika 4, te Rregullores “Për funksionimin e Autoritetit te Konkurrencës”, me propozim të Sekretariatit,

V E N D O S I:

I. Hapjen e procedurës së hetimit të thelluar në tregun e shërbimit të ngarkim - shkarkimit dhe depozitimit të gazit të lëngshëm në portin “VLORA-1” dhe portin “PORTO ROMANO” ndaj ndërmarrjeve: **“LA PETROLIFERA ITALO ALBANESE” SHA; “ROMANO PORT” SHA dhe “INTER GAZ” SHA**, me objekt ekzistencën ose jo te abuzimit me pozitën dominuese në tregun përkatës

II. Hetimi i Thelluar të përfshijë periudhën kohore nga 01.06.2009 deri në 31.05.2010.

III. Ngarkohet Sekretari i Përgjithshëm për zbatimin e këtij vendimi dhe njoftimin e palëve të përfshira në këtë hetim;

Ky vendim hyn në fuqi menjëherë.

KOMISIONI I KONKURRENCËS

Servete Gruda

(_____)
Anëtar

Koço Broka

(_____)
Anëtar

Rezana Konomi

(_____)
Anëtar

Lindita Milo (Lati)

K R Y E T A R

MENDIMI I PAKICËS

Lidhur me Vendimin e Komisionit të Konkurrencës Nr.147, datë 23.06.2010 “Për hapjen e Procedurës së Hetimit të Thelluar në Tregun e Shërbimit të Ngarkim – Shkarkimit dhe Depozitimit të Gazit të Lëngshëm”, kam mbajtur qëndrim kundra si lidhur me argumentet hipotetike të pjesës arsyetuese të tij, ashtu dhe lidhur me pikën (I) të dispozitivit të këtij vendimi, me arsyetimin e mëposhtëm :

I- Lidhur me Hetimin e Thelluar të këtij tregu “ Përsa i përket pikës (II) dhe (III) të dispozitivit, ndaj të njëjtin mendim me shumicën e Komisionit”, pra jam për

hapjen e hetimit të thelluar, duke kërkuar në të njëjtën kohë kryerjen sa më të shpejtë të tij, që të mos lejohet agravimi i mëtejshëm i pasojave negative për operatorët e dëmtuar në këtë treg, nga praktikatat e **mundshme antikonkurrese.**”

Duke patur parasysh se:

- Raporti “Për marrjen e masave të përkohshme për rivendosjen e konkurrencës në tregun e shërbimit të ngarkim shkarkimit dhe depozitimin e gazit të lëngshëm” është i javës së parë të Marsit 2010; si dhe
- Vendimi Nr.140, date 10.03.2010 i Komisionit të Konkurrencës “Për tregun e masave të përkohshme në tregun e shërbimit të ngarkim-shkarkimit dhe depozitimit të gazit të lëngshëm” dhe sidomos Pika 1 e dispozitivit: “Marrjen e masave të përkohshme si vijon: “1.1 Detyrimin e menjëhershëm dhe jo më vonë se 5 ditë nga njoftimi i vendimit të ndërmarrjes “LA PETROLIFERA ITALO ALBANESE” SH.A, për të mundësuar ankorimin, shkarkimin, trajtimin dhe depozitimin e GLN-së, për çdo operator të licencuar kombëtar ose ndërkombëtar të interesuar të operojë në këtë terminal”, **nuk ka gjetur ende zbatim**, mbështes propozimin e Grupit të Punës për “Hapjen e procedurës së Hetimit të Thelluar ndaj ndërmarrjes ”LA PETROLIFERA ITALO ALBANESE” Sh.A, me objekt ekzistencën ose jo të abuzimit me pozitën dominuese në tregun përkatës të Shërbimit të Ngarkim Shkarkimit dhe Depozitimit të Gazit të Lëngshëm”.

II- Nuk jam dakord me pikën (I) të dispozitivit të këtij vendimi: “Hapjen e procedurës së Hetimit të Thelluar në tregun e Shërbimit të Ngarkim Shkarkimit dhe Depozitimit të Gazit të Lëngshëm në Portin “Vlora -1” dhe Portin “Porto Romano“ ndaj ndërmarrjeve, “LA PETROLIFERA ITALO ALBANESE” SHA; “Romano Port” SHA dhe “INTER GAZ” SHA, me objekt ekzistencën ose jo të abuzimit dhe pozitën dominuese në tregun përkatës, pasi:

- Shtimi i 2 (dy) subjekteve nën hetim, i pa kërkuar nga grupi i punës, **rrezikon të sjellë vonesa të panevojshme gjatë periudhës së hetimit të thelluar.** Ndërkohë Objekti i “Hetimit të Thelluar në tregun e Shërbimit të Ngarkim Shkarkimit dhe Depozitimit të Gazit të Lëngshëm”, mbështetur në hapësirat që lejon Ligji Nr.9121, datë 28.7.2003 “Për Mbrojtjen e Konkurrencës“ në tërësi, kërkesat e nenit 33 dhe 35 të tij në veçanti, nuk kanë krijuar (dhe nuk krijojnë) asnjë pengesë për të siguruar informacion mbi praktika të tjera të mundshme antikonkurrese në këtë treg, apo në

tregun e gazit të lëngët që është zhndruar në duopol, kur kjo kërkohe nga Grupi i Punës.

- Ndërkohë, referuar Raportit të Grupit të Punës, nga shqyrtimi i kushteve të vendosura nga ndërmarrja “PIA” SHA, për ofrimin e shërbimit rezulton:
 - Nga të dhënat e sjella nga ndërmarrja “PIA” SHA dhe ndërmarrjet e tjera importuese të GLN, për ofrimin e shërbimit të ngarkim shkarkimit dhe depozitimit ndërmarrja “PIA” SHA ka zhvilluar negociata me operatorët importues me rrugë detare të GLN duke bërë dhe ofertat përkatëse.
 - Nga Shqyrtimi i ofertave konstatohet që ndërmarrja “PIA” SHA u ka ofruar ndërmarrjeve të importit të GLN kapacitetet e saj depozituese, por pavarësisht pjesës që zënë këto ndërmarrje në tregun e importit të GLN, pagesa vjetore për ndërmarrjen “PIA” SHA është e njëjtë, pasi kjo ndërmarrje cakton si qarkullim minimal vjetor sasinë prej 30 000 t/GLN në vit¹. Nga analiza e të dhënave të importit të gazit të lëngët rezulton se **asnjë operator importues nuk e ka patur këtë volum importi për vitin 2008**, ndërsa për vitin 2009 del se e vetmja ndërmarrje që plotëson këtë sasi qarkullimi të GLN të importuar është ndërmarrja “Kalaja” SHA, e cila plotëson këtë sasi qarkullimi të GLN-së.
 - Në këto kushte , sasia prej 30 000 GLN në vit kthehet në një nivel dysHEME për të cilën të gjitha ndërmarrjet e tjera duhet të paguajnë pavarësisht në se e realizojnë apo jo këtë qarkullim të këtij produkti.
 - Ky kusht është shoqëruar në vitin 2010 me ndryshime drastike në strukturën tregun e gazit të lëngshëm, duke e zhndruar nga njëra anë atë **në treg duopol**, ndërsa nga ana tjetër është duke u ulur ndjeshëm pesha specifike e ndërmarrjeve që kanë operuar në këtë treg, **duke u rrezikuar të dalin fare nga tregu.**

Prandaj çmoj që për përmbajtjen e pikës (I) të dispozitivit të vendimit të jap votën kundër.

KOMISIONI I KONKURRENCËS

Koço BROKA
()
Anëtar

¹ Shih Raportin e Grupit të Punës faqe 40

